

psané dějiny francouzské literatury. Vyšly nejprve ve čtyřech svazcích jako vysokoškolské skriptum, první díl, *La Littérature française des origines à la fin du XVIIIe siècle*, pak knižně v roce 1973 ve Spisech brněnské filozofické fakulty.

Pročítáme-li práce prof. Nováka, není nesnadné stanovit základní rysy jeho literárně-vědné metody. Je to vedle samozřejmě vysoké vědecké akribie především pojetí literatury jako živého organismu neustále se vyvíjejícího a proměňujícího se, jehož interpretace, hodnocení a historického zařazení se můžeme dobrat jenom studiem celého kulturního, sociálního a historického kontextu, v němž vzniká, a citlivým rozбором jazyka a uměleckých postupů, jež mají kritika a historika také přivést k tomu základnímu, co by měl mít neustále na zřeteli, totiž k lidskému a uměleckému sdělení obsaženému v literárním textu. Je třeba ovšem připomenout, že pracovní metoda prof. Nováka nikdy nebyla strnulá a neměnná a že sledování nejnovějších kritických proudů a jejich hodnocení patří k dalším charakteristickým znakům jubilatovy badatelské činnosti.

Ani ve stručném nárysu aktivity prof. Nováka nesmí přirozeně chybět zmínka o jeho bohatém pedagogickém působení při výchově generací středoškolských profesorů francouzštiny a mladých vědeckým pracovníků, o jeho redakční činnosti (sborník *Études romanes de Brno, Slovník spisovatelů — Francie, Švýcarsko, Belgie, Lucembursko*), o jeho rozmanité přednáškové a populárně vědecké práci nebo o jeho práci organizační (předseda Kruhu moderních filologů, člen různých vědeckých komisí atd.).

Již po tři desetiletí formuje prof. Otakar Novák vědecký a pedagogický charakter brněnské romanistiky. Na své žáky a spolupracovníky působil vždy neobyčejně podnětně svou pracovní kázní, přesností, náročností i svým pochopením pro osobní problémy každého jednotlivce. Prof. Novák se svou prací vždy podílel na zvyšování úrovně i mezinárodního prestiže české romanistiky v oblasti literární vědy, historie a kritiky. Již od počátku padesátých let důsledně hájil a prosazoval myšlenku, že má-li česká romanistika dosáhnout uspokojivé úrovně, pak nesmí ztratit kontakty s románským světem ani s rychle se rozvíjejícími románskými studii v socialistických zemích a musí neustále své výsledky konfrontovat s pracemi vznikajícími mimo Československo. Praktickým důsledkem těchto snah bylo, že prof. Novák jako jeden z prvních u nás po roce 1945 publikoval své odborné práce ve francouzštině a vedl i své spolupracovníky a žáky k tomu, aby zveřejňovali výsledky svých studií v cizích jazycích, což je dnes u nás praxe obecně přijímaná.

Zásluhy prof. Nováka o rozvoj české poválečné romanistiky jsou již nyní nesporné. Ovšem jeho dílo ještě zdaleka není uzavřeno. Sedmdesátka zastihla jubilanta uprostřed intenzivní práce. Můžeme si jen přát, aby jeho studie, obětavé vedení mladších vědeckých pracovníků i jeho organizační činnost vedoucího pracovníka nebo člena řady vědeckých institucí a komisí ještě dlouho spoluvytvářely profil brněnské i celé československé západní filologie.

Jaroslav Fryčer

ODEŠEL OLDŘICH KRÁLÍK

V září r. 1975 opustil ve věku 68 let řady předních znalců našeho písemnictví literární historik a kritik dr. Oldřich Králík, DrSc., profesor filozofické fakulty Palackého univerzity v Olomouci.

O. Králík pocházel z Kroměříže, vystudoval latinu a češtinu na brněnské univerzitě a po desetiletém působení na středních školách se v Brně habilitoval.

Literárněvědné bádání prof. Králíka zahrnovalo celou šíři českého písemnictví; je uloženo do více nežli dvaceti knih a několika stovek článků a studií. Významnou složkou Králíkova vědeckého zájmu byla snaha osvětlit tvůrčí proces a genezi díla jednotlivých spisovatelů a dále úsilí stanovit detailním textologickým rozбором autentický autorský text jakožto základ pro veškeré další bádání. Dokladem tohoto soustředění jsou práce o O. Březinovi, P. Bezručovi, I. Olbrachtovi, V. Vančurovi a zejména o K. H. Máchovi (kniha *Demystifikovat Máchu — 1969*).

Další oblastí, jíž se O. Králík soustavně věnoval, byla kultura raného středověku. Zde se dopracoval pečlivým srovnáním pramenů a kritickým přístupem k dosavadním koncepcím řady nových, radikálních, nannoze velmi diskusních závěrů, které pak se živým ohlasem sledovala také neobdobná veřejnost — např. v publikacích *K počátkům literatury*

v přemyslovských Čechách (1960), Šest legend hledá autora (1966), Slavníkovské interludium (1966) o kulturních vztazích česko-polských, Labyrint dávných dějin českých (1970) apod. Králíkuv přístup ke zvolené problematice se zpravidla vyznačoval originální tvůrčí fantazií, plastickým podáním a takřka detektivním zaujetím, které mu umožnily otázky zdánlivě vyřešené ukázat v nečekaném světle.

Králíkova pozornost patřila také divadelní a literární kritice, výtvarnému umění a přirozeně také citlivému pedagogickému působení na vysokoškolské posluchače. Z nejedné přednášky, diskuse či vervní polemiky znala osobnost profesora Oldřicha Králíka také akademická obec brněnská.

DO

SEDMDESÁTINY LEOPOLDA ZATOČILA

Dne 17. listopadu 1975 dovršil sedmdesátiny univ. prof. dr. Leopold Zatočil, DrSc. Narodil se v Židlochovicích u Brna. Na filozofické fakultě v Brně studoval germanistiku a slavistiku. Po absolutoriu zůstal ve svazku filozofické fakulty v Brně jako asistent u prof. Antonína Beera. Od roku 1937, kdy se habilitoval, působil zde jako soukromý docent a lektor německého jazyka. Za okupace, kdy byly české vysoké školy uzavřeny, učil Zatočil na brněnských středních školách. Po osvobození se vrátil na filozofickou fakultu v Brně a stal se postupně mimořádným a řádným profesorem i ředitelem germánského semináře (od r. 1963 vedoucím katedry germanistiky a nordistiky). Roku 1971 odešel do důchodu. V letech 1947 a 1957 pobyl. prof. Zatočil delší dobu ve Švédsku a v Dánsku.

Prof. Leopold Zatočil pracuje metodou filologickou, spojuje aspekt jazykový s literárně-historickým. Většina jeho díla (např. kniha *Cato a Facetus*) je věnována germanistice. Ale profesor Zatočil po celý život se obíral průzkumem vztahů germánsko-slovanských (resp. českých). pojednal o českých slovech v německých dialektech moravských a slezských (Theutonista, 1934), dokazoval nezávislost staročeské Alexandreidy na skladbě Ulricha z Eschenbachu (ČMF, 1941), poukazoval na význam staročeského Tkadlečka pro německou skladbu Ackermann aus Boehmen (ČMF, 1938; ZfdA, 1975), vypátral předlohu Závišovy písně v jednom z leichů Frauenlobových, přispěl k poznání staročeského Sporu duše s tělem (SPFFBU, D, 1958; A, 1967), vydal a ocenil brněnskou legendu o 10 000 rytířích (in: Germanische Studien und Texte I, Brno 1968), analyzoval a vyloučil možnost gótského vlivu na staročeský překlad bible (SPFFBU, A, 1962) atd.

Práce prof. Leopolda Zatočila se vyznačují úzkostlivou snahou bedlivě poznat prameny a uvážlivě řešit problémy.

Přejeme jubilantovi, který stále na filozofické fakultě UJEP externě přednáší, ještě mnoho let v plném zdraví.

az

STO LET OD NAROZENÍ JANA KAMENÁŘE

28. dubna 1975 tomu bylo sto let, co se narodil profesor Jan Kamenář, významný pedagog a proslulý překladatel.

Kamenář, rodák z Valašska, studoval na filozofické fakultě Karlovy univerzity, kde se sblížil s proudem politického realismu. V průběhu let prošel značným myšlenkovým vývojem. Na počátku dvacátých let se stal členem Komunistické strany Československa.

Na gymnáziu v Prostějově působil po léta a vychoval zde řadu mladých lidí k pravdě a k neohroženosti. Rozhodujícím způsobem formoval myšlenkový a umělecký vývoj studenta Jiřího Wolkra. Přiznával to vždy básník sám, který se ke svému učiteli oddaně hlásil, ale uvedla to v kondolenčním listě ke Kamenářovu úmrtí též básníkova matka Zdena Wolkrová. Napsala tehdy: „Pan profesor zůstane vždy v mě paměti jako učitel mého syna, na jehož duševní rozvoj působil vlivně a účinně a kterého si Jiří vždy neobyčejně vážil.“

Jan Kamenář se odlišoval od běžných středoškolských profesorů — nejenom učil na škole, ale byl i pokrokovým veřejným pracovníkem. Kamenářův nekompromisní politický